

Vědecká rada Filozofické fakulty Univerzity Karlovy
21. listopadu 2019

1. Zahájení

- 1.1. Schválení programu jednání
- 1.2. Schválení zápisu ze zasedání dne 17. 10. 2019

2. Habilitační řízení pana PhDr. Tomáše Klíra, Ph.D. pro obor Archeologie

3. Habilitační řízení paní Mgr. et Mgr. Ivy Adámkové, Ph.D. pro obor Řecká a latinská studia

4. Personálie

Na vědomí:

4.1. Oznámení o udělení titulu Ph.D.:

V komisi pro studijní program Filologie, studijní obor Germánské jazyky a literatury obhájil Mgr. Václav Smyčka, Ph.D. dne 7. 10. 2019 svou disertační práci s názvem: Abschiebung/Vertreibung in den deutschen und tschechischen Erinnerungskulturen. Děkan udělil na základě návrhu komise jmenovanému titul d o k t o r.

V komisi pro studijní program Informační studia a knihovnictví, studijní obor Informační věda obhájila PhDr. Iva Zadražilová dne 31. 10. 2019 svou disertační práci s názvem: Senioři a problematika digitální propasti. Děkan udělil na základě návrhu komise jmenované titul d o k t o r.

Ke schválení:

4.2. Návrh Ústavu románských studií na doplnění členů do zkušební komise pro BZK a SZZK pro studijní program Filologie (bc. obory: Portugalistika, Francouzská filologie, mgr. obory: Lusobrazilská studia, Francouzská filologie):

Mgr. Gilda Maria Seara Machado – pouze BZK Portugalistika
Mgr. Karolina Válová, Ph.D. – pouze SZZK Lusobrazilská studia
Mgr. Magdalena Kučerová, Ph.D. – pouze BZK a SZZK Francouzská filologie

Zdůvodnění ÚRS: Mgr. Machado je lektorka nominovaná portugalskou stranou. Jako jediná rodilá mluvčí oboru portugalistika je garantem požadované jazykové úrovně státní zkoušky. Její členství v BZK je proto nezbytné.

4.3. Návrh Ústavu hospodářských a sociálních dějin na doplnění člena do zkušební komise pro BZK, SZK a SRZK pro studijní program Historické vědy (obory: Historie, Historie - hospodářské a sociální dějiny):

Mgr. Lucie Dušková, Ph.D.

4.4. Návrh Katedry sociologie na doplnění členů do zkušební komise pro BZK a SZK pro studijní program Sociologie (bc. obory: Sociologicko-ekonomická studia, Sociologie, mgr. obor: Sociologie):

doc. PhDr. Marek Skovajsa, M.A., Ph.D.

doc. PhDr. Lukáš Linek, Ph.D.

doc. Mgr. Radka Dudová, Ph.D.

Mgr. Jaromír Mazák, Ph.D. – pouze SZK

4.5. Návrh Katedry sociologie na vynětí členů ze zkušební komise pro BZK a SZK pro studijní program Sociologie (bc. obory: Sociologicko-ekonomická studia, Sociologie, mgr. obor: Sociologie):

prof. PhDr. Dana Hamplová, Ph.D. – pouze BZK

PhDr. Jana Duffková, CSc. – pouze BZK

dr. Václav Forst – pouze BZK

PhDr. Oleg Suša, CSc. – pouze BZK

JUDr. Michal Illner

PhDr. Jiří Trunda

doc. Milan Tuček, prom. mat., CSc.

4.6. Návrh Katedry psychologie na doplnění člena do zkušební komise pro BZK, SZK a SRZK pro studijní program Psychologie (obor: Psychologie):

RNDr. MUDr. Mgr. Monika Červinková, Ph.D.

Mgr. Ivana Fabianová

PhDr. Alena Javůrková, Ph.D.

Mgr. Veronika Šporclová, Ph.D.

PhDr. Kristýna Krejčová, Ph.D.

doc. PhDr. Lenka Morávková Krejčová, Ph.D. – i ve funkci předsedy

PhDr. Dalibor Vobořil, Ph.D.

Zdůvodnění KPS: důvodem nominace Mgr. Ivany Fabianové je fakt, že už má doktorské studium ukončené státnicí a do konce roku odevzdá disertační práci, která je již před závěrečnou kontrolou. Vzhledem k tomuto faktu (a s touto výjimkou) byla již od 1. 9. 2019 přijata na půl úvazek jako odborný asistent.

4.7. Návrh oborové rady na doplnění členů do zkušební komise pro SDZK a obhajoby disertačních prací pro studijní program Filologie, obor Románské literatury:

Mgr. Magdalena Kučerová, Ph.D.

4.8. Návrh oborové rady na doplnění členů do zkušební komise pro SDZK a obhajoby disertačních prací pro studijní program Historie, obor Hospodářské a sociální dějiny:

Mgr. Lucie Dušková, Ph.D.

4.9. Návrh oborové rady na doplnění členů do zkušební komise pro BZK, SZK, SDZK a obhajoby disertačních prací pro studijní program Filozofie, obor Filozofie:

Mgr. Robert Roreitner

Zdůvodnění ÚFAR: Mgr. Roreitner, který v současné době působí jako odborný asistent na Ústavu filosofie a religionistiky FF UK, obhájil dne 24. července 2019 svoji disertační práci na Humboldt-Universität zu Berlin, čímž úspěšně završil své doktorské studium na uvedené universitě. Přestože podle regulí platných v Německu ještě nesmí užívat titulu Ph.D. (to je podmíněno až publikací disertační práce), splnil již veškeré náležitosti pro udělení uvedeného titulu podle tuzemských regulí, což jej plně kvalifikuje k členství ve výše uvedených komisích.

4.10. Návrh na pověření členstvím v oborové radě pro obor Didaktika konkrétního jazyka:

doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.

4.11. Návrh na pověření členstvím v oborové radě pro obor Sociální práce (doktorský studijní program, anglická verze):

PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.

Zdůvodnění: Narovnání administrativní nesrovnalosti.

4.12. Návrh na odvolání člena oborové rady pro obor Obecná a srovnávací literatura (komparatistika) / General and Comparative Literature (tříletá, čtyřletá, anglická verze):

prof. PhDr. Dalibor Tureček, DSc.

Zdůvodnění: Na vlastní žádost prof. Turečka.

4.13. Návrh na pověření členstvím v oborové radě pro obor Obecná a srovnávací literatura (komparatistika) / General and Comparative Literature (tříletá, čtyřletá, anglická verze):

doc. Mgr. Josef Hrdlička, Ph.D.

4.14. Návrh na pověření členstvím v oborové radě pro obor General and Comparative Literature:

doc. Mgr. Libuše Heczková, Ph.D.

prof. Dr. Tomáš Glanc

5. Návrh na složení komise pro habilitační řízení a témat habilitační přednášky pro habilitační řízení pana Mgr. Jana Chromého, Ph.D. (Ústav českého jazyka a teorie komunikace) pro obor Český jazyk:

Habilitační práce:

Chromý, J. (2017). *Protetické v- v češtině*. Praha: Filozofická fakulta UK.

Návrh komise:

Předseda:

Prof. PhDr. Slavomír Ondrejovič, DrSc.

Jazykovedný ústav L. Štúra SAV, Bratislava,
Slovenská republika

Členové:

Prof. Dr. Tilman Berger

Universität Tübingen, BRD

Prof. Dr. Roland Meyer

Humboldt-Universität zu Berlin, BRD

Prof. PaedDr. Pavol Odaloš, CSc. Dr.h.c.

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

doc. Mgr. Václav Cvrček, Ph.D.

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Návrh přednášek (dle preference uchazeče):

1. Synestézie grafémy–barvy a otázka konzistentnosti
2. Porozumění větám se slepou kolejí v češtině
3. Vliv věrohodnosti na zpracování tematických rolí v češtině

6. Návrh na složení komise pro habilitační řízení a témat habilitační přednášky pro habilitační řízení paní Mgr. Kateřiny Kolářové, PhD. (Katedra genderových studií FHS UK) pro obor Sociologie:

Habilitační práce:

KOLÁŘOVÁ Kateřina. *Rehabilitative Postsocialism: Disability, Race, Gender and Sexuality and the Limits of National Belonging*.

Návrh komise:

Předseda:

Prof. dr. Miloš Havelka, CSc. FHS UK

Členové:

Prof. dr. Věra Majerová, CSc. Katedra humanitních věd PEF ČZU

Doc. dr. Csaba Szalo, Ph.D. Katedra sociologie FSS MUNI

Doc. dr. Dana Sýkorová, CSc. Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
FF UPOL

Doc. dr. Jiří Buriánek, CSc. FF UK

Návrh přednášek (dle preference uchazečky):

1. "Postižení" a hendikep jako sociálně-vědní problém
2. Státní socialismus, expertní diskurzy a problém integrace lidí s postižením
3. HIV/AIDS a formování biopolitického občanství

7. Návrh na složení komise pro habilitační řízení a témat habilitační přednášky pro habilitační řízení paní Mgr. Sylvy Fischerové, PhD. (Ústav řeckých a latinských studií FF UK) pro obor Řecká a latinská studia:

Habilitační práce:

FISCHEROVÁ Sylva. Hippokratovský spis O přirozenosti člověka

Návrh komise:

Předsedkyně:

prof. Bohumila Mouchová

Ústav řeckých a latinských studií FF UK

Členové:

doc. Jaroslav Daneš, PhD.

Katedra filozofie a společenských věd FF UHK

prof. Filip Karfík

Institut du monde antique et byzantin, Université de Fribourg, Switzerland

prof. PhDr. Helena Kurzová, DrSc.

Filosofický ústav AV ČR

doc. PhDr. Dagmar Muchnová, CSc.

Ústav řeckých a latinských studií FF UK

Návrh přednášek (dle preference kolegia):

1. Homérský Odysseus: statická, nebo vyvíjející se literární figura?
2. Antický román: otázka vzniku žánru
3. Hippokratova Přísaha jako specifický dokument antické etiky

8. Akreditace

Ke schválení:

Návrhy bakalářských a navazujících magisterských studijních programů projednala a doporučila Komise pro vědu na svém zasedání dne 10. 10. 2019. Akademický senát projednal a doporučil materiály na svém zasedání dne 14. 11. 2019.

8.1. Návrhy studijních programů

- návrh doktorského studijního programu ***Didaktika konkrétního jazyka*** (prezenční a kombinovaná forma studia, 4letá standardní doba studia), včetně zprávy a stanoviska Komise pro vědu;

- návrh doktorského studijního programu **Foreign Language Teaching Research** (prezenční a kombinovaná forma studia, 4letá standardní doba studia, s výukou v anglickém jazyce), včetně zprávy a stanoviska Komise pro vědu;
- návrh doktorského studijního programu **Germanoslavistika** (prezenční a kombinovaná forma studia, 3letá standardní doba studia), včetně zprávy a stanoviska Komise pro vědu;
- návrh doktorského studijního programu **Germanoslawistik** (prezenční a kombinovaná forma studia, 3letá standardní doba studia, s výukou v německém jazyce), včetně zprávy a stanoviska Komise pro vědu;
- návrh doktorského studijního programu **Germanoslavistika** (prezenční a kombinovaná forma studia, 3letá standardní doba studia, s výukou v ruském jazyce), včetně zprávy a stanoviska Komise pro vědu;

8.2. Návrh na jmenování garanta studijního programu v rámci přípravy nové akreditace

Název SP	Typ SP	Standardní doba studia	Jazyk výuky	Návrh na jmenování garanta SP
Didaktika konkrétního jazyka	PhD	4	cs	Doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.
Foreign Language Teaching Research	PhD	4	en	Doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.
Germanoslavistika	PhD	3	cs	Doc. Mgr. Libuše Heczková, Ph.D.
Germanoslawistik	PhD	3	de	Doc. Mgr. Libuše Heczková, Ph.D.
Germanoslavistika	PhD	3	ru	Doc. Mgr. Libuše Heczková, Ph.D.

8.3. Návrh na změnu garanta (mimo akreditace):

Název SP	Typ SP	Standardní doba studia	Jazyk výuky	Návrh na odvolání garanta SP	Návrh na jmenování garanta SP
<i>Italianistika</i>	NMgr.	2	cs	Prof. PhDr. Jiří Pelán, Ph.D.	Doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.

9. Různé

Přílohy:

Příloha č. 1:

Anotace přednášek k habilitaci dr. Chromého (v pořadí dle uchazeče):

1. Synestézie grafémy–barvy a otázka konzistentnosti

Přednáška se zaměří na otázku konzistentnosti u synestézie grafémy-barvy (tedy u osob, které vidí písmena a číslice barevně). Konzistentnost je tradičně chápána jako definiční kritérium synestézie, v posledních několika letech však začíná být tato představa zpochybňována. Někteří autoři (například Julie Simner) poukazují na to, že synestetické prožitky mohou prožívat i osoby, které v testech nevykazují výraznou konzistenci. Longitudinální výzkum, který bude v přednášce představen, se zaměřuje na synestetiky, jejichž synestetické prožitky jsou nesporné, protože vykazují v testech synestetičnosti vysokou míru konzistentnosti. Výzkum však ukazuje, že i u těchto synestetiků dochází v průběhu času k proměně barev, které asociují s jednotlivými písmeny, a že tedy jejich dlouhodobá konzistentnost je určitým způsobem omezená. Výsledky výzkumu poukazují na to, že konzistentnost jako definiční kritérium synestézie je sporná a že propojení mezi grafémy a barvami se v průběhu času mění.

2. Porozumění větám se slepou kolejí v češtině

Přednáška představí několik experimentů zaměřených na zpracování vět se slepou kolejí v češtině (například "Kluci honili psa a kočku v podkroví sledovali znepokojení hlodavci"). Věty tohoto typu jsou předmětem zájmu psycholingvistického výzkumu již od 70. let 20. století, a to proto, že jsou lokálně víceznačné. Čtenáři při jejich zpracování nejprve tzv. "najíždou na slepou kolej" (v uvedeném případě analyzují segment "kočku" jako objekt první věty souvětí) a následně (po setkání se slovesem druhé věty souvětí) musí tuto analýzu opustit a provést tzv. reanalýzu. Výzkum, který bude v přednášce představen, vychází z konceptu tzv. dostatečně dobrého zpracování věty ("Good-Enough Approach"), podle kterého si mluvčí nezřídka uchovávají prvotní, nesprávnou interpretaci věty (tj. že kluci honili psa a kočku). Tato myšlenka vychází z toho, že čtenáři často odpoví "ano" na otázku na porozumění ("Honili kluci kočku?"). Experimenty realizované na češtině prostřednictvím metody zvané "čtení vlastním tempem" poukazují na to, že je tato představa zavádějící: ukazuje se, že čtenáři mívají problém s analýzou vět se slepou kolejí, což často vede k úplnému selhání ve zpracování těchto vět. Zpracování těchto vět tak nebývá "dostatečně dobré", ale spíše nezřídka nedostatečné.

3. Vliv věrohodnosti na zpracování tematických rolí v češtině

Ve své studii z roku 2003 poukázala Fernanda Ferreira na relativně problematické zpracování nevěrohodných pasivních vět typu "The dog was bitten by the man" u rodilých mluvčích angličtiny. Když měli testovaní mluvčí odpovědět, kdo je původcem děje, odpovídali zhruba v 25 % případů, že šlo o psa. F. Ferreira to interpretuje jako součinnost působení věrohodnosti sdělované informace a tzv. heuristiky NVN, podle které mluvčí mají tendenci chápat první substantivum věty jako agens. Výzkum, který bude představen v přednášce, se zaměřuje na otázku zpracování věrohodných a nevěrohodných vět s tranzitivními slovesy v češtině. V několika experimentech byly kromě věrohodnosti manipulovány ještě dva faktory, a to slovosled (subjekt-verbum-objekt vs. objekt-verbum-subjekt) a slovesný rod (aktivum vs. pasivum). Experimenty konzistentně ukazují, že heuristika NVN v češtině nefunguje (slovosled a slovesný rod nehrály roli), zároveň se ale ukazují efekty věrohodnosti jak v procesu čtení (věty jako "Agresivní plavčík sežral

bezbranného žraloka, když bylo klidné moře" jsou zpracovávány výrazně pomaleji než věty jako "Agresivní žralok sežral bezbranného plavčíka, když bylo klidné moře"), tak ve výsledné reprezentaci obsahu věty (odpovědi na otázky na porozumění typu "Sežral někdo žraloka?" resp. "Sežral někdo plavčíka?") jsou spojeny se statisticky významně vyšší chybovostí, pokud je předcházející věta nevěrohodná). Výzkum tak poukazuje na to, že zpracování tohoto typu vět je v češtině a angličtině odlišné.

Příloha č. 2:

Anotace přednášek k habilitaci dr. Kolářové (v pořadí dle uchazečky):

1. "Postižení" a hendikep jako sociálně-vědní problém

Konceptualizace zdraví a nemoci, forem stigmatizace, hendikepu a znevýhodnění či fungování ústavních institucí (srov. Goffmann, Parsons, Zola, aj.) doposud zásadně ovlivňují sociologické a sociálně-vědné diskuze. Současné konceptualizace rizikové společnosti, (bio)medikalizace či reflexivní modernity pak dále dokumentují, že „život jako takový“, slovy Nikolase Rose (2007), se stal jedním z klíčových témat současné sociální teorie. Tyto proudy sociologického zkoumání pojmenovávají zásadní proměny nejenom na poli politik zdraví, biomedikalizace společenských struktur a technologií těla, ale obecně proměny „politického“ v kontextu pozdně kapitalistické globalizované společnosti. Zároveň se již od poloviny minulého století v zahraničí rozvíjí obor disability studies, který studuje formy i struktury systematického znevýhodňování, exkluze a inkluze, a sociálních hnutí lidí s postižením. Tématem této přednášky je zmapování a zhodnocení přínosu disability studies pro sociální vědy, a konkrétně pro uvažování o zdraví jako společenském normativu a možnostech aktérství ve vztahu k individuální i kolektivní tělesnosti.

2. Státní socialismus, expertní diskurzy a problém integrace lidí s postižením

Tato přednáška mapuje pojmání „postižení“ v pozdním státním socialismu. Soustředí se na to, jak „postižení“ koncipovaly expertní diskurzy defektologie, i jak tyto pojímaly možnosti integrace lidí s postižením do socialistické společnosti v době normalizace a pozdního socialismu. Zajímá mě především to, jak expertní diskurzy tematizovaly a konceptualizovaly „problém“ hendikepu a postižení, jak uvažovaly o společenských dopadech „postižení“ a o tom, jak (a zda) je možné lidi s postižením reintegrovat do socialistické společnosti. Kromě diskuze proměn expertních diskurzů defektologie v kontextu tzv. normalizace (a především ve spojitosti s mezinárodním rokem lidí s postižením, 1981), mě zajímá i to, jak se odborná péče o lidi s postižením prolínala se sebepojetím socialistického státu a ideovou vizí socialismu. Jelikož „postižení lidé“ byli vnímáni jako jedna ze skupin, kterým socialistický stát má věnovat speciální péči, a jelikož se na konci 70. let prosazují nové definice a programy (sociální) integrace, jedna linie otázek této přednášky sleduje jakou službu pro socialistický stát a jeho legitimizaci v době normalizace „lidi s postižením“ měli plnit.

3. HIV/AIDS a formování biopolitického občanství

Koncept „biologického občanství“ (Rose a Novas; Petryna) promlouvá k aktuálním dynamickým proměnám, které souvisí se snahou redefinovat solidární systém zdravotní péče na jedné, a s obavami, které způsobuje nárůst chronických onemocnění a „nezpůsobivosti“ západní populace, i krizí legitimacy biomedicínského vědění, na straně

druhé. Přednáška vychází z mého několikaletého mezioborového výzkumu, který kombinuje sociologické a etnografické metody na výzkum HIV/AIDS v České republice. HIV/AIDS je v rámci sociálně-vědného výzkumu považováno za příklad „par excellence“, který dokládá formy a dosah neoliberálních reformulací biomoci a governmentality. Tato přednáška vztáhne tyto konceptuálně-teoretické problémy k několika klíčovým tématům, která vyplynula z primárního výzkumu: střet představ o chronické vs. akutně nakažlivé nemoci, expertní vědění vs. expertizace žité zkušenosti, imaginace kolektivní a individuální imunity, žitá zkušenost „chronické“ nemoci a její temporalita, tělesnost nakažlivé nemoci.

Příloha č. 3:

Anotace přednášek k habilitaci dr. Fischerové (v pořadí dle uchazečky, liší se od pořadí, které určilo kolegium):

1. Antický román: otázka vzniku žánru

Vznik antického románu představuje komplexní téma, jež se týká i samotného vymezení románu jakožto žánrové kategorie. Podle některých badatelů se totiž „skutečný“ román rodí až později, např. se Cervantesem, podle jiných ještě později, v Anglii 18. století, anebo přinejmenším se vznikem dvorského románu ve 12. století; otázky, s nimiž jsme zde konfrontováni, jsou tedy obecně genologické povahy. Další otázku představuje vlastní klasifikace antického románu, který je možné nahlížet jako jeden žánr (zejména na základě charakteru textů, které se dochovaly vcelku); opačný přístup vybízí vztáhnout se k němu jako k množině, diferencované už v antice do jednotlivých subžánrů, mezi něž můžeme zařadit: historické romány, cestopisné romány a utopie, milostné romány, křesťanské romány, biografie, komicko-satirické či parodické romány atp. Téma sui generis zde přitom představuje problém tzv. „předchůdců“ románu, specifická je dále údajná privilegovanost antického milostného románu stejně jako jeho zdánlivě jednoduchá formule (termín zavedl do reflexe uměleckých děl John Cawelti). Ta je tvořena následujícími topoi: mimořádná krása obou hrdinů – láska na první pohled – odloučení obou hrdinů a s ním spojené rozmanité peripetie cesty – cudnost či přinejmenším manželská věrnost – shledání a happyend, ale také pozoruhodný topos, jež bychom mohli označit jakožto „topos divadla a obrazu“. Často bývá poukazováno na ztuhlost formule antického milostného románu, na její údajnou jednotvárnost a stereotypnost, avšak při bližším pohledu na dochovaný soubor textů – a to i na texty dochované pouze fragmentárně – se ukazuje, že tato stereotypnost je pouze zdánlivá, a že jakkoli má daný subžánr už z povahy věci striktnější pravidla než žánr jako celek (jehož definice je ovšem z výše uvedených důvodů problematická), i v rámci subžánru je s formulí zacházeno velmi inovativně. Jinými slovy, výše uvedené charakteristiky se při bližším pohledu ukazují spíše jako optický klam, který přitom učebnice literatury recyklují stále dokola.

2. Hippokratova Přísaha jako specifický dokument antické etiky

Původ Hippokratovy Přísahy je nejasný, tradice připisuje její autorství řeckému lékaři Hippokratovi (narozen kolem r. 460 př. n. l. na ostrově Kós, další životopisné údaje jsou nejisté). Přísaha mohla být formulována v rámci určitých změn ve fungování lékařské školy na ostrově Kós, v jejímž čele měl stát právě Hippokratés (o tom, že učil adepty lékařského umění za peníze, píše Platón v dialogu Prótagoras). L. Edelstein – vzhledem k charakteru etických zásad Přísahy, jež jsou v mnoha ohledech v rozporu s dobovou praxí – viděl její

původ v prostředí pythagorejské sekty. Tato teorie se nicméně obecně neprosadila a v danou chvíli žádný konsensus stran původu Přísahey neexistuje, mj. i proto, že doklady o jejím užití jsou až pozdní, takže byla dokonce označena za „ezoterní text obskurního původu“. Důkladná charakteristika struktury vlastního textu a jeho jednotlivých částí stejně jako srovnání etických zásad uvedených v tomto stručném textu, obsahujícím pouhých 258 slov, s etickým nastavením dalších spisů Corpus Hippocraticum i s praxí, jíž jsme v řecké společnosti po staletí svědky, však umožňuje vrhnout světlo na jeho specifika i na vazby s dalšími sférami řeckého života (např. s Asklépiovým kultem). Eticky zcela specifický charakter Přísahey pak mohl mít vliv na její další osudy, zejména v křesťanském či arabském prostředí, odkud také pocházejí její další textové varianty, stejně jako na užití Přísahey, byť většinou v modifikované podobě, v době nedávné či současné.

3. Homérský Odysseus: statická, nebo vyvíjející se literární figura?

Postavy homérských eposů bývají opakovaně charakterizovány jako plošné či statické figury: E. Auerbach o nich tvrdil, že se každý den probouzejí „jakoby poprvé“, a klasikové naratologie Scholes s Kelloggem je dokonce označili přímo za „menhiry“. Ve zcela jiném světle se však tyto postavy ukážou, uvedeme-li je do souvislosti s religionistickým přístupem k řecké hérojské mytologii. Postavy epických hérůů totiž představují nejednoznačné a předimenzované figury, jež charakterizuje – řečeno ve zkratce – kombinace výjimečné schopnosti a výjimečné situace, stejně jako „prosáklost“ smrti (která se projevuje také ve skutečnosti, že smrtí působení hérůů nekončí, ale pokračuje i po ní; to platí pro všechny další, a velmi rozmanité, typy hérůů, na které lze obsáhlou množinu hérůů rozčlenit). Vlastní hérojský kult ovšem vzniká v Řecku zřejmě až později během komplikovaného procesu, jehož kontury jsou stále nejasné („očekávat nějakou velkou sjednocující teorii o původu řeckého hérojského kultu i vlastní povahy hérůů je nerealistické,“ píše Jorge Bravo).

V případě Odysseově jsme navíc konfrontováni s figurou, která má nejspíše předřecký původ (což dokazuje i neindoevropská podoba jeho jména) a která pravděpodobně prodělala intenzivní proměnu právě při tvorbě a ustavování textu obou epických básní, jež se nám pod Homérovým jménem dochovaly. Pozornému čtenáři se nabízejí dvě verze příběhu, dva způsoby rozumění: polytropos Odysseus, tento „muž mnoha obrátů“, a to jak v životě, tak v řeči, může být na jednu stranu nahlížen jakožto „seriálová“ a nezničitelná postava, stále dokola se recyklující kaleidoskopický Odysseus (podobný Sindibádovi a jiným plavcům), anebo jako trpící poutník a zkoušený trickster, figura zcela mimořádná; takto ho ostatně představí Platón v závěrečném mýtu Ústavy. Poté se i sama Odysseia ukáže nikoli jako sled jednotlivých a na sebe navázaných dobrodružných scének, ale jako jedinečný Bildungsepos.